

ÇOK HAMD ETMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!..

Değerli ve sevgili Ak-Radyo, Akra dinleyenleri!

Cumanız mübarek olsun... Hepinize Allah'ın selâmını, rahmetini dilerim. Akra yayıncılarına teşekkür ediyorum, bana sizinle konuşma şerefini, fırsatını verdikleri için... Allah'a hamd ü senâlar olsun...

Bu sohbetimde sizlere, sevgili Peygamberimiz, başımızın tâcı, efendimiz, sultanlar sultânı Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin, mübarek sözlerinden bazılarının hem Arapça metnini okuyarak, hem açıklamasını yaparak, dinimizle ilgili bazı bilgileri sunmak istiyorum.

a. Çok Hamd Etmenin Karşılığı

Birinci hadis-i şerif: İmran ibn-i Husayn RA'ın bize rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:¹

إِنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْحَمَّادُونَ

(طب. عن عمران بن حصين)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.434, no:19909; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XVIII, s.124, no:254; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.125, no:34692; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.114, no:16884, 16885; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.458, no:6414 ve c.XIV, s.29, no:37882; *Câmiü'l-Ehâdis*, c. VII, s.196, no:6110.

RE. 116/6 (İnne efdale ibâdi'llâhi yevme'l-kıyâmeti el- hammâdûn.) “Kıyamet gününde; bu dünya bitip, ahiret alemi başladığı zaman, Allah’ın yanında, huzurunda insanların, kulların en faziletlisi, en üstünü, en yükseği, çok hamd eden kullar olacak.” Hamd etmek; Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin bize verdiği nimetleri, imkânları, lütufları, ihsanları düşünerek, ona şükür duygusu dolu olarak, onu övmek, ona medh ü senâda bulunmak demek olduğu için, hepimizin vazifesi... El-hamdü lillâh, Kur’an-ı Kerimimiz de hamd ile başlıyor:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(الفاتحة: ١)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) [Hamd alemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.] (Fâtîha, 1/1) diye başlıyor.

Onun için, Osmanlı şairlerinden birisi, Namık Kemal² olsa gerek, şöyle bir söz söylemiş:

Yok iştikâ-yı cevri felekten nisâbımız;

Ser-levhasında hamd ile başlar Kitâbımız.

“Biz feleğin bize karşı çıkardığı çeşitli üzüntülerden, cevri ü cefâdan, hayatta karşılaştığımız sıkıntılardan şikâyet etmeyiz. Çünkü, bizim kitabımız hamd ile başlıyor.” diyor. Güzel bir şey...

² Namık Kemal (1840-1888): Şair, romancı, tiyatro yazarı, gazeteci ve idare adamı. 1840 yılında Tekirdağ’da doğdu. Dedesinin terbiyesi altında özel eğitimle yetişti. Tercüme Odası’nda çalışırken Şinasi ile tanıştı. Küçük yaşta şiire başlamıştı. Şinasi’nin Tasvîr-i Efkâr adıyla çıkardığı gazetede yazarlığa başladı. Yeni Osmanlılar Cemiyeti ne girdi. 1867’de Paris’e, oradan da Londra’ya kaçtı. 1870’ten sonra İstanbul’a dönerek Gelibolu Mutasarrıfı oldu. 1888 yılında Sakız Mutasarrıfı iken öldü.

Tabii, biz müslümanlar sadece nimetlere karşı değil, hayatımızın her anında, sonsuz minnet duyduğumuz yaradanımız Rabbimize karşı hamd duygusu içindeyiz. Zengin de olsak, fakir de olsak, karnımız aç da olsa, tok da olsa... Her halde:³

^{3 40} Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.726, no:5033; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.578,

no:3599; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.92, no:251 ve c.II, s.1250, no:3804, 3833; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.50, no:29393; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.91, no:4376 ve c.VII, s.27, no:9334; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.157; Abdi ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1419; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.335; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.734, no:5058; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.81, no:2738; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.117, no:5983; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.349, no:5538; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.295, no:7691; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.29, no:5698; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.131, no:5758; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.24, no:9327; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.402, no:7694 ve c.VI, s.199, no:10634; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.797, no:807; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.186, no:323; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.553, no:1380; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.28, no:4077; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.83, no:2741; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.419, no:23603 ve s.422, no:23635; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.368, no:2659; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.295, no:7692; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.81, no:591; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.161, no:4009; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.27, no:9336; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.61, no:10041; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.163; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.113, no:678; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.187; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.1250, no:3803; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.677, no:1840; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.375, no:6663 ve c.VII, s.109, no:6999; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.91, no:4375; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.360; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.120, no:973 ve s.122, no:995; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.296, no:7693 ve s.459, no:8273; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.166, no:533; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.61, no:10040; Dâra Kutnî, *İlel*, c.III, s.276, no:403; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIV, s.13; Hz. Ali RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.7, no:23904; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.361, no:599; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.297, no:7696;

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

(*El-hamdü li'llâhi alâ külli hâl*) “Her halimizde Allah’a hamd olsun!” diyoruz.

Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin nimetlerini saymakla bitiremeyiz, tüketemeyiz. Tabii, iyi bir kul olarak, Allah’ı seven ve Allah’ın sevdiği bir kul olarak, onun kaderine rızamız vardır. Takdirine bağlılığımız vardır, teslimiyetimiz vardır. Zâten İslâm, teslim olmak demek oluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri ne takdir etmişse, hikmeti vardır, sebebi vardır, faydası vardır.

Müslüman iki çeşit kazanç ile devamlı sevap kazanma durumundadır: Birisi Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kendisine verdiği nimetleri düşünür, şükreder, hamd eder; hem nimeti artar, hem sevap kazanır.

Birisi de, dünya hayatında Allah’ın kendisine imtihan olarak yazmış olduğu, kaderin cilvesi olarak yazmış olduğu çeşitli durumlar karşısında da yine Allah’a olan bağlılığını, sevgisini,

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.167, no:1203; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.58, no:6368, 6369; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.29, no:9343; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve’l-Mesânî*, c.III, s.14, no:1300; Sâlim ibn-i Ubeyd RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.III, s.292, no:3441; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.442, no:1664; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.301, no:1009; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.131, no:1151; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.V, s.352, no:1155; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.255; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.445, no:1813; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

saygısını hiç zelzeleye uğratmaz, hiç fütur getirmez, yine hamd eder. Her halde, her durumda Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne hamd eder.

Eğer bu duygularla dolabilmişse içimiz, bu kadar güzel duygularla, tam teslimiyet ve her halde Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne vefâ ve onu sevmek, ona bağlılığını hissetmek, neylerse güzel eylediğini anlayabilmek duygusuyla doluysak; yâni çok hamd edici bir kul durumuna gelmişsek, bu çok güzel bir şey. Güzel bir gösterge, güzel bir işaret...

Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin indinde, kıyamet gününde insanların en faziletlisi, derecesi en yüksek olanları çok hamd edici kullar olacak. Hamd etmeyi âdetâ kendisine iş edinmiş, meslek edinmiş kullar olacak. Çünkü Arapça'da hâmid kelimesi de var, normal hamd eden demek. Ama hammâd; hamd etmeyi çok yapan, yâni mübalağa-i ism-i fâil sîgasıyla mübalağalı bir şekilde, dâimâ hamd ü senâlar eden demek oluyor.

O bakımdan, biz de kendimizi Allah'ın en faziletli kulu olmaya doğru gitmek için, her hâl ü kârda, hayatımızın her anında Allah'a hamd etmeye alıştırmalıyız. O güzel duygunun içine kendimizi sokmaya çalışmalıyız. Dünyanın bize, hayatın cilveleri olarak sergilediği her hadisenin karşısında, aynı ihlâslı, Allah'a bağlı, mert ve vefalı kullar olarak hamd duygusunu taşımalıyız.

Eğer hakikaten Allah'ın nimetlerini saymaya çalışsak, bitiremeyiz. Çok hamd borcumuz vardır. Ayet-i kerime de bunu bildiriyor.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

(النحل: ١١)

(Ve in teuddû ni'meta'llâhi lâ tühsühâ, inna'l-lâhe legafûrun rahîm.) “Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin nimetlerini saymaya çalışsanız, bitiremezsiniz, mümkün değil. Allah-u Teâlâ Hazretleri çok mağfiret edicidir, çok rahmet sahibidir, kullarına çok lütuflarda bulunuyor.” (Nahl, 16/18)

Yâni, bütün dünya hayatı boyunca işlediğimiz ibadetleri terazinin bir kefesine koysalar, şu görme nimetimizi karşılamaz. Bu kadar kırdığımız namazlar veya yaptığımız hayırlar, verdiğimiz sadakalar, haclar vs. ancak bir göz nimetini bile karşılayamaz. Daha bunun yanında nice nice nimetler var... Tabii en büyük nimet de müslüman olmamız, hidayet üzere olmamız, Allah'ın sevdiği yolda olmamız, sevdiği bir kul olma pozisyonunda bulunmamız...

Allah bizi bu güzel pozisyondan, bu güzel durumdan ayırmasın...

Ne mutlu bizlere ki, müslüman ecdadımızdan, anne babamızdan bir asaletli iman geleneğiyle gelmişiz. Şu anda müslümanız. İnşâallah bundan sonra da, İslâm hem ülkemizde, hem de dünyanın her yerinde hâkim olsun, yayılsın... İnsanların hepsi bu güzel duyguları tanısınlar. Hepsi yaratanlarına karşı hamd duygusunda olsunlar. Ancak o zaman, dünya üzerindeki arzu ettiğimiz hakîki sulh u salâh ve felâh tahakkuk edecektir. Tabii bunu candan temenni ediyoruz.

Kendimiz de her halde, her durumda; yâni bize göre, başkalarına göre ölçüldüğü zaman, uzaktan bakıldığı zaman kötü bile görünen durumlarda bile, Allah'a hamd etme duygusu içinde bulunmaya, buna kendimizi alıştırmaya çalışacağız. O güzel, büyük şairin, İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri'nin⁴ dediği gibi biz de etrafımıza baktığımız zaman:

*Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.*

duygusu içine gireceğiz. Bu bir irfan işaretidir. İrfanın, arifliğin ma'rifetullâhın yüksek bir derecesidir.

Allah bizi kendisine çok hamd edici kullarından eylesin...

Ahirette mertebesi en yüksek olanlardan eylesin...

⁴ İbrâhim Hakkı Erzurumî (1703-1780): Hasankale'de doğmuştur. Çocuk luğu, gençliği burada geçer. Devrinin hocalarından kuvvetli dersler alır. Hicri 1171'de Hasankale'yi terk ile Siirt Vilayetine gider. Orada Tillo köyünün ünlü şeyhi İsmail Fakirullah Hazretleri'ne intisap eder. Hayatının sonuna kadar orada kalır. 1780 yılında vefat eder. Mübarek kabirleri de oradadır.

Kırka yakın eseri vardır. Eserlerinin çoğu tasavvufi konuları içine alır. En önemli eseri *Ma'rifetnâme*' dir, 1756'da yazılmıştır. Eser hem manzum hem de mensurdur. Bir nevi ansiklopedi şeklindedir. Astronomi alanındaki kıymetli bilgiler yanında, sofiyane bir edayla kaleme alınmış, didaktik, lirik türden şiirleri de ihtiva eder. Söz konusu mısralar *Tefviznâme* isimli uzun şiirinde geçer. Şiirin ilk kıtası:

*Hak şerleri hayr eyler,
Zannetme ki gayr eyler,
Ârif anı seyr eyler,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.*

b. İmanın En Üstün Derecesi

Aziz ve sevgili dinleyenlerim, ikinci hadis-i şerife geçiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz, diğer bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁵

إِنَّ أَفْضَلَ إِيْمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَعْلَمَ اللَّهُ

مَعَهُ حَيْثُ مَا كَانَ

(الحكيم عن عبادة بن الصامت)

RE. 116/4 (*Inne efdale imâni'l-abdi en ya'lema'llàhe meahû haysü mâ kân.*)

Bu, çeşitli rivayetleri olan bir hadis-i şerif. Ben size sohbet edeceğim zaman, sayfaları kur'a ile çekiyorum. Hangi konu gelirse onu severek anlatıyorum. Bu sayfada, hadis kitabında bu rivayet karşımıza geldi. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki bu hadis-i şerifinde... Bu da Ubâdetü'bnü Sâmit RA tarafından rivayet edilmiş.

⁵ Beyhakî, *el-Erbaûne's-Suğra*, c.I, s.62, no:24; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l- Usûl*, c.II, s.305; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.467, no:1339, 1340; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.192, no:6101.

Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.338, no:8796; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.124; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.305, no:535 ve c.II, s.318, no:1416; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.225, no:204; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.28, no:66; *Câmiü'l- Ehâdîs*, c.V, s.194, no:3971.

Kulun mü'min olması güzel bir şey. Ama, imanın en üstün derecesi hangisi?.. “İmanın en üstün derecesi, kulun imanının en faziletli olduğu nokta, seviye; (*en ya'lema'llàhe meahû haysü mâ kâne*) kendisi nerede olursa olsun Allah'ın dâimâ onu yanında olduğunu bilmesi, ona inanması...” En kuvvetli iman bu...

Ben neredeyim?.. Dağın başındayım, hiç kimse beni görmüyor. Yolda yürüyorum; elma ağacından güzel, kırmızı elmalar üstüme sarkmış... Kimse görmüyor ama, Allah benimle... Ben o elmaya nasıl elimi uzatırım? Nasıl başkasına ait olan bir ağaçtan kopartıp alabilirim?.. Kimse görmese bile, polis görmese bile, yapamam. Çünkü, Allah benimle beraber.

Yalnız da olsam, kalabalıkta da olsam, karanlıkta da olsam, kimsenin görmediği bir yerde de olsam, kimsenin anlaması mümkün olmayan bir işi yapabilmek imkânını elde etmiş bile olsam; yapamam... Neden? Ben mü'minim ve biliyorum ki, Kur'an- ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri bizzat kendisi bildirmiş:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm, eyne mâ küntüm*) buyurmuş. “Nerede olursak olalım, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi görüyor, bizimle beraber.” (Hadîd, 57/4) Biz onun kontrolü altındayız. Bizim yaptığımız hiç bir iş, gizli kalmıyor. Hiç bir iş araya, —şim-

diki tâbirle— karambola gitmiyor; dâimâ biliniyor, görülüyor, Allah tarafından görülüyor. Melekler tarafından yazılıyor, kayda geçiriliyor.

Eskiden tabii, “Melekler nasıl bunu kayda geçiriyor?” diye, eski insanlar belki tereddüt edebilirlerdi. Biz ne kadar rahat ve sade bir şekilde şimdi inanıyoruz. Evet melekler geçiriyordur kayda, tabii. Yâni, teypler nasıl kayda geçiriyor konuşmalarımızı.

Videokasetleri nasıl görüntülerimizi, seslerimizi kayda geçiriyor. Her şeyi bilen, Allâmu’l-guyûb olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, her şeye kâdir olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizim ve bütün insanların ve bütün mahlûkâtın evvelini, ahirini kaydediyor tabii.

Ahirette herkes bunu görecek. Ve önüne kitabı konulduğu zaman;

“—İşte senin dünyada yaptığın işlerin yazıldığı defter! İşte kayıt...” diye önüne bu kayıtlar getirildiği zaman, mücrimler fevkalâde dehşete düşecekler.

“—Hiç bir şey ihmâle uğramamış, her şey yazılmış!” diye.

Tabii, biz her şeyin yazıldığını bildiğimiz için ve Allah’ın dâimâ bizimle olduğunu bildiğimiz için, kötülükler yapmayız. Kötülükler yapmaktan öteye —onu yapmayacağız, o çizginin zaten beri tarafındayız, mü’miniz, müslümanız el-hamdü lillâh— her şeyin en güzelini yapmağa çalışacağız.

O halde, kendimizi Allah'ın seveceği ve beğeneceği işleri yapmaya ynelteceğiz. Tembel de duramayız, boş da duramayız. Kötü işler de yapamayız, boş da oturamayız. İyi Őeyler yapmağa, en güzel Őeyleri yapmağa, Allah'ın rızasına en uygun, en çok sevaplar kazanmamıza sebep olacak işleri yapmağa çalışacağız.

Ne iyi olurdu, keşke bütün mü'minlerin imanı bu kadar kuvvetli olsaydı... Allah'ın onu gördüğünü, Allah'ın onun yanında olduğunu bilseydi insanlar; hiç bu dehşetler, terrler, katiller, hırsızlıklar, arsızlıklar, sahtekrlıklar, rüşvetler olur muydu?.. Her Şey yerli yerince, yolunca yürürdü, insanlar dünyada da mutlu ve bahtiyar olurlardı.

Onun için temenni ediyoruz, Allah-u Teal Hazretleri bu güzel imanı kalbimize ihsan eylesin... Gözümüzden o maddiyatın perdelerini kaldırsın... Maneviyat gözüyle gönlümüzün pasını silsin... O gönül gözüyle etrafı görmeye muktedir olalım!

Bir şairden yine, bir beyit aklıma geldi. Arapça bu beyit ama, güzel! Arapça bilenler de hatırlarında tutsun diye, onları da söyleyebiliriz her halde. Diyor ki şair:

تَأْمَلُ سَطُورَ الْكَائِنَاتِ فَإِنَّهَا
مِنَ الْمَلَأِ الْأَعْلَى إِلَيْكَ رَسُولِ

Teemmel ra'l-kinti feinneh,

Mine'l-melei'l-a'l ileyke resili.

“Kâinâtın sayfalarına, yâni etrafındaki manzarlara, olaylara bak ve bunları incele ve zihninden bunların üzerinde tefekkür eyle! Çünkü bunlar Mele-i A'lâ'dan, Allah'ın huzurundan sana gönderilmiş mektuplar demektir.”

Demek ki, biz etrafımıza böyle güzel gözle baktığımız zaman, irfan gözüyle baktığımız zaman, gözümüzden perdeler kaldırılıp baktığımız zaman, gönlümüz aydın olarak, nurlu olarak baktığımız zaman, her şeyi Allah'ın yarattığını, her şeyde Allah'ın tecellisi olduğunu göreceğiz. Her yerde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hâzır ve nâzır olduğunu göreceğiz.

Tabii bu görmek dediğimiz şey, sadece gözle olan bir şey değil, bunun mânevî yönü de var. O mânevî görüşle göreceğiz. O zaman kötülüklerden sıyrılmak, iyilikleri güzel yapmak, kâmil bir müslüman olmak mümkün olacak.

Bu imanı, önce kendimiz için temennî ediyoruz; “Yâ Rabbî sen bize bu irfanı, bu imanı ihsan eyle...” diye. Bütün insanlar için de temenni ediyoruz. Onlar da yaratanlarını bilsinler ve kendilerine her anda sonsuz nimetler bahşeden, o mün'im-i hakîkî Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni tanıyıp, ona güzel kulluk etsinler. Ona güzel kulluk edince, hepimiz onun güzel kulu olunca, bütün problemler o zaman çözülecek.

c. Salât ü Selâm Getirmenin Faydası

Üçüncü hadis-i şerife gelince, sevgili Akra dinleyenlerim, değerli kardeşlerim! Bu hadis-i şerif, bugün cuma günü ya, cuma günüyle ilgili

oluyor. O bakımdan sizin bunu da yine dikkatle dinleyeceğinizi tahmin ediyorum. Adeta sizi görüyor gibi oluyorum. Belki direksiyonun başında bir şoförsünüz... Belki mutfakta öğle yemeğini hazırlayan bir hanımefendisiniz, kardeşimizsiniz...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي كُلِّ مَوْطِنٍ أَكْثَرَكُمْ
عَلَى صَلَاةٍ فِي الدُّنْيَا مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ
وَلَيْلَةِ الْجُمُعَةِ قَضَى اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ سَبْعِينَ مِنْ
حَوَائِجِ الْآخِرَةِ وَ ثَلَاثِينَ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا ثُمَّ
يُوكِّلُ اللَّهُ بِذَلِكَ مَلَكًا يُدْخِلُهُ فِي قَبْرِى كَمَا تُدْخَلُ
عَلَيْكُمْ الْهَدَايَا يُخْبِرُنِي مَنْ صَلَّى عَلَيَّ بِاسْمِهِ وَ
نَسَبِهِ إِلَى عَشِيرَتِهِ فَأُثْبِتُهُ عِنْدِي فِي صَحِيفَةٍ
بَيْضَاءَ

(هـب . وابن عساکر عن أنس)

RE. 116/9 (*Inne akrabeküm minnî yevme'l-kıyâmeti fî külli mevtnin, ekserüküm aleyye salâten fi'd-dünyâ. Men sallâ aleyye fî yevmi'l-cumuati ve leyleti'l-cumuati, kada'llàhu lehû mîete hâ-*

⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.111, no:3035; Beyhakî, *Fadâilü'l-Evkât*, c.I, s.498, no:276; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIV, s.301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.780, no:2237; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.199, no:6120.

cetin, seb'ine min havâici'l-âhireh, ve selâsîne min havâici'd-dünyâ. Sümmе yüvekkilu'llâhu bi-zâlike meleken yüdhiluhû fî kabrî kemâ tûdhalu aleykümü'l-hedâyâ, ve yuhbirunî men sallâ aleyye bi'smihî ve nesebihî ilâ aşîretihî, feüsebitühû indî fî sahîfetin beydâ'.)

Uzunca bir Arapça ifade oldu ama, Peygamber Efendimiz'in sözleri bu güzel sözler. Enes RA'dan, İbn-i Asâkir rivâyet eylemiş. Ama mânâsı çok güzel, müjdeli; hepinizin hoşuna gidecek, bu müjdelerden, bu hediyelerden memnun olacaksınız. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(İnne akrabeküm minnî yevme'l-kıyâmeti fî külli mevtının) “Kıyâmet gününde, bu dünya hayatı bitip de ahiret alemi başladığı zaman, ahiretin her yerinde, her safhasında, her noktada bana sizin en yakın olanınız, benim yanımda olanınız...”

Çünkü ahirette ne var?.. Kabirden kalktık, mahşer yerine gittik. Mahşer yeri çok sıkıntılı, izdihamlı, korkulu, herkesin terlediği bir yer... O zaman Rasûlüllah'ın Livâü'l-Hamd'i altında olursak, ne kadar güzel olacak! İnsanlar korkuda, biz emniyette olacağız. Arş'ın gölgesinde nurdan minberlere oturursak, ne kadar güzel olacak! İnsanlar hesap telaşı için korkarken, titrerken, biz o nurdan minberlerde huzur içinde oturuyor olacağız.

Peygamber SAS Efendimiz cennetin kapısına vardığı zaman, biz de onun arkasında, yanında olursak ne kadar güzel olacak! Cennete ilk girenlerden olacağız. Peygamber SAS Efendimiz

Havz-ı Kevser’i başına vardığı zaman, biz de o Havz-ı Kevser’in başına vardığımız zaman, o kardan ak, baldan tatlı Kevser şarâbından sunduğunda; biz de onlardan doya doya nûş ettiğimiz zaman, ne güzel olacak! Cennete onun yanında olmak, onun köşküne komşu olmak ne kadar güzel!

Demek ki, ahirette her noktada, her yerde Peygamber Efendimiz’e en yakın olan kimseler kimlermiş? Şimdi merakla bekliyorsunuz, hissediyorum. Onu okuyalım:

(Ekserüküm aleyye salâten fi’d-dünyâ) “Dünyadayken bana en çok salât ü selâm getirenler, bana en yakın olacak ahirette...” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, “*Allâhümme salli alâ seyyidînâ muhammed*” veyahut, “*Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ rasûla’llâh*” veyahut bildiğiniz başka ne kadar güzel salât ü selâmlar var... Herhangi biriyle Peygamber Efendimiz’e sevginizi, saygınızı, bağlılığınızı, selâmınızı söylemeniz, arz etmeniz. Salât ü selâm getirmek bu.

Allah-u Teâlâ da Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getirdiğini, meleklerinin de salât ü selâm getirdiğini Kur’an-ı Kerim’de bildiriyor. *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

(الأحزاب: ٦٥)

(*Inna'llàhe*) “Hiç şüphe yok ki Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*ve melâiketehû*) ve melekleri, (*yusallûne ale'n-nebiyy*) Peygamber Efendimiz'e salât ederler. Hazret-i Muhammed-i Mustafâ'ya Allah da, melekleri de salât ü selâm ederler.” (Ahzab, 33/56) diye bildiriyor.

Tabii Allah'ın salât ü selâmı, onu rahmetine gark etmesi, sarması, bürümesidir. Meleklerin salât ü selâmı, duâsıdır. Bizim de salât ü selâmımız, ona sevgimizin, saygımızın, içten bağlılığımızın bir ifadesidir. Biz de Rasûlallah SAS Efendimiz'i canımızdan da çok seviyoruz. Annemizden, babamızdan da, bütün insanlardan da çok seviyoruz. Zâten Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁷

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ
أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

(حم.خ.م.ن.ه.و.عبد بن حميد، والدارمي، حب.عن أنس؛ حم.خ.ن.عن أبي هريرة)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Şu canımın kudreti elinde olduğu Allah'a yemin olsun ki: (*Lâ yü'minü ehadüküm hattâ ekûnü ehabbe ileyhi*

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:15; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.67, *İman* 1/16, no:44; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:5013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:67; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III s.177, no:12837; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.405, no:179; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.23, no:3258; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.129, no:1374; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.355, no:1175; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11745; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.23; Enes RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:14; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.115, no:5015; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11746; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.132, no:1383; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.29, no:70, 71; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.344, no:2955; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.490, no:17360; c.XXII, s.395, no:25156.

min vâlidihî, ve veledihî, ve'n-nâsi ecmaîn.) Sizden biriniz, ben kendisine babasından da, evlâdından da, bütün diğer insanlardan da daha sevgili bir kimse durumuna gelmedikçe, gerçek mü'min olamaz.”

Tabii herkes annesini, babasını sever ama, birisine sevgisini göstermek için ne ifade kullanması lâzım, nasıl anlatması lâzım bu sevgisini?.. Onun için, Peygamber Efendimiz'in sahabesi derlerdi ki Peygamber Efendimiz'e:⁸

فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ

(Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llâh!) “Ey Allah'ın Rasûlü, ey Allah'ın bize gönderdiği elçisi, habibi olan Muhammed-i Muştafâ! Sana anam, babam fedâ olsun!” diye hitap ederlerdi. Söze böyle başlıyorlar, ne soracaklarsa soruyorlar. Ama ilk başlangıcı: *(Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llâh!)* idi.

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1541, no:3968; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.184, no:2836; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.686, no:990; Neseî, *Sünen*, c.V, s.10, no:2440; Ahmed

ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21389; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.85, no:34386; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.12, no:617; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19597; Ebû Zer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VI, s.185, no:3496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.335, no:8407; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.158, no:12611 ve 12612; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.49, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.186, no:12961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.260; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.]

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.421, no:556; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.281; Hz. Ali RA'dan.

Tabii bu bir sevgi, bir bağlılık... Neden?.. Allah sevmiş, çok güzel huylu bir kimse. Çok güzel bir kimse... Yüzü gün gibi, güneş gibi parlıyor. Huyu huyların en güzeli... Kendisi peygamberlerin serveri. İi merhamet dolu, sevgi dolu, ümmetine şefkat dolu, bir Peygamber-i Zîşan! Nasıl sevmeyiz?.. Yâni onu rüyada gören, yürüyüşünü şaşırıyor gündüz. Gece rüyasında gören, gündüz mest  hayran oluyor.

Tabii seviyoruz, ona salâat  selâm getireceğiz ve dünyada ona en çok salâat  selâm getirenler, ahirette de ona en yakın olanlar olacak.

Sonra o salâat  selâmın, Allah büyük mükâfatlarla karşılığını veriyor:

(Men sallâ aleyye fî yevmi'l-cumuati ve leyletü'l-cumuah) “Kim cuma gününde ve cuma gecesinde...” şu anda cuma gnndesiniz bakın, el-hamdü lillâh fırsat elinizde, tam zamanındasınız. Cuma gecesi geçti. Perşembeyi cumaya bağlayan geceydi.

“Kim cuma günde ve cuma gecesinde Peygamber Efendimiz’e (yüz) salâat  selâm getirirse...” Burada yüz demiyor ama başka bir yerden hatırlıyorum orada öyle geçmişti. “Allah-u Teâlâ Hazretleri onun yüz hacetini görür. Yâni yüz ihtiyacı olan hususta ona ihsanda, ikramda bulunur, dileğini kabul eder.” mânâsına.

(Seb'ine min havâici'l-âhireh) “Görülecek ihtiyaçların yetmiş tanesi ahiretten, *(ve selâsîne min havâici'd-dünyâ)* ve otuz tanesi de dünyadan.” Yâni, Peygamber Efendimiz’e salâat  selâm getiren insan, daha büyük çoğunlukla

ahirette çok büyük kâr etmek üzere, dünyadan da, dünyalıktan da nasibini alıyor. Yetmiş ahi-
retten, otuzu dünyadan, işleri görülüyor. İhti-
yaçları, hacetleri, duaları, dilekleri karşılanı-
yor, Allah tarafından... Ne kadar güzel!

Sonra buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(Sümme yüvekkilu'llàhu bi-zâlike meleken)
“Sonra Allah, o salât ü selâm getiren kula, bu
salât ü selâmı dolayısıyla bir melek tâyin eder.
(Yudhiluhû fî kabrî) O salât ü selâmları bu me-
lek getirir, benim kabrime sokar. *(Kemâ yudhalü*
aleykümü'l-hedâyâ) Size hani birilerinin, tepsi-
ler içinde hediyeler getirdiği gibi dünyada.”

Hani gelin oluyor; güveyi tarafından tepsiler-
le, ışıklar altında, ışıl ışıl güveyi evinden geline
hediyeler geliyor, tepsi tepsi... Veyahut padi-
şahı, sevdiği bir kimseye tepsiler içinde hiz-
metçiler hediyeler getiriyor. Ne kadar güzel!..
Yâni bir tane küçük bir paket değil, kocaman
kocaman hediyeler. Işıl ışıl hediyelerden, insan
ne kadar memnun olur. “Onun gibi, sizin üze-
rinize böyle birileri hediyeler getirip takdim
ettiği gibi; sizin salât ü selâmınızı da o melek
benim kabrime getirir, sunar.” diyor Peygamber
Efendimiz.

*(Ve yuhbirunî men sallâ aleyye bi'smihî ve ne-
sebihî ilâ aşiretihi)* “Ve o melek, bana kim salât
ü selâm etmişse, onu ismiyle, nesebiyle, hatta
kabilesiyle, ‘Filancalardan, falanca kabileden,
filanca kavimden, falancanın oğlu, kızı, filanca
sana salât ü selâm gönderdi yâ Rasûlallah!’ diye
bildirir.” diyor.

(*Feüsebbituhû indî fî sahîfetin beydâ'*) Peygamber Efendimiz buyuruyor: “Ben dahi onu, yanımdaki bembeyaz nurdan bir sayfaya, o ümmetimden bana salât ü selâm getiren şahsın ismini, nesebini şöyle kaydederim. Bana salât ü selâm getirenlerin defterinin arasına, o kaydedilmiş olur.” diyor.

O halde bu hadis-i şeriflerden muhterem kardeşlerim, üç tane şey öğrenmiş olduk. Hatırda kalsın diye özetliyorum. Belki konuşmanın başını dinleyememiş olanlar olabilir. Tabii, onun için de özetlemenin faydası var:

1. Her halde, her durumda; iyi veya kötü, sağlıklı veya hastalıklı, zengin veya fakir, aç veya tok, nimetlere mazhar olmuş veya nimetlerden mahrum... her durumda Allah’a hamd etmek, Allah’a hamd edici kul olmak, ahirette derecemizin en yüksek olmasına sebep olacak. Birinci hadis-i şeriften bunu anlamıştık.

O halde çok hamd edici bir kul olalım! İçinde bulunduğumuz durumun güzelliklerini anlayalım, onun da bir nimet olduğunu sezelim! Bizden daha kötü olanların durumuyla kendi durumumuzu mukayese edersek, bu daha iyi ortaya çıkar. Hamd edici bir kul olalım!..

2. İmanımız en makbul iman olsun diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin daima bizimle olduğunu, her yerde bizi gördüğünü şuurumuzdan hiç eksik etmeyelim!

Tabii Allah-u Teâlâ Hazretleri mü'minin de yanındadır, kâfirin de yanındadır. Hepsinin ne yaptığını görüyor, biliyor. Ama, sevdiği bir kimse olarak yanında olması ne kadar güzel...

Onun için, biz müslümanlar olarak Allah'ın bizim yanımızda, bizi seviyor bir durumda olmasını düşünerek, Allah'ın sevdiği işler işleyerek, ömrümüzü hayırlı işler yaparak, mü'minler için hayırlı, ahiret için faydalı, dünya için faydalı, Ümmet-i Muhammed'e faydalı, kendimiz için, ailemiz için, sevdiklerimiz için faydalı işler yapmakla geçirmeliyiz. Daima Allah'ın bizi gördüğünü, onun nazarı altında olduğumuzu, onun bizim yanımızda olduğunu düşünelim!

O zaman korku da olmaz değil mi?.. Allah bizim yanımızda, el- hamdü lillâh. Allah beni seviyor ve benim yanımda... Ben o zaman ne kadar emniyet içinde olurum, ne kadar huzur içinde olurum. Bu duyguyu da taşıyalım, Allah'a hamd duygusunu da taşıyalım!..

Ve madem bugün cuma gündür, madem Peygamber Efendimiz salât ü selâm getirmenin faziletini hadis-i şerifte böyle bildirmiş. Kur'an-ı Kerim'de de Allah-u Teâlâ Hazretleri:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

(الأحزاب: ٥٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslimâ*) “Ey iman edenler! Mâdem Allah salât ü selâm ediyor, melekleri salât ü selâm ediyor o mübarek Peygamber'e; siz de o salât ü selâmı çok edin!” (Ahzâb, 33/56) diye buyurmuş.

O halde, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm ile Şu cuma gününüzün, Şu çok değerli dakikalarını salât ü selâmla değerlendirin ki, ahirette Peygamber SAS Efendimiz'in yakınlığı, komŐuluęu, onunla beraber olmak nasib olsun...

Hepinize Allah'tan dünyanın ve ahiretin her türlü güzelliklerini dilerim. Gnlnzn muratlarını Allah-u Teâlâ Hazretleri sizlere ihsan eylesin... Sizi kuvvetli imana sahip mü'min-i kâmiller eylesin... Ahirette de en sevgili kulları zümresinden eylesin... Peygamber Efendimiz SAS'e komşu eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müŐerref eylesin... Aziz ve sevgili Akra Radyosu, Ak-Radyo dinleyenleri, kıymetli kardeşlerim!

Es-selâm aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâth!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

09. 12. 1993 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaŐmak için tıklayınız.](#)

